

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.1](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.1)

ISBN
978-961-286-993-9

KAKO OTROKOM PRIBLIŽATI DŽEZ

VAL BAUER

Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor, Slovenija
val.bauer@student.um.si

V tem poglavju je opisana reprezentacija in vloga džeza v učnem načrtu za glasbeno vzgojo v osnovni šoli. Ker je džez v osnovnih šolah malo zastopan, so v tem poglavju na kratko predstavljeni načini, kako bi se lahko džez vključevalo v učni proces in kakšne prednosti to prinaša. Opisana sta dva glavna načina, in sicer: učenje džezovskega repertoarja in način uporabe džeza kot orodja za poučevanje širših glasbenih konceptov. Poleg načinov poučevanja, je v tem poglavju postavljeno tudi vprašanje, ali učenci sploh razumejo džez, ter še bolj pomembno vprašanje, ali učitelji razumejo džez, saj je kakovost vključevanja te glasbene zvrsti neposredno odvisna od kompetentnosti učitelja. Glavni cilj tega poglavja je ideja, da bi se džez vključeval že v zgodnje izobraževanje in s tem obogatil skupno glasbeno izkušnjo otrok.

Ključne besede:
glasbena vzgoja,
džez,
izobraževanje,
improvizacija,
ritem

Univerzitetna založba
Univerze v Mariboru

DOI
[https://doi.org/
10.18690/um.pef.3.2025.1](https://doi.org/10.18690/um.pef.3.2025.1)

ISBN
978-961-286-993-9

Keywords:
music education,
jazz,
education,
improvisation,
rhythm

HOW TO INTRODUCE JAZZ TO CHILDREN

VAL BAUER

University of Maribor, Faculty of Education, Maribor, Slovenia
val.bauer@student.um.si

This chapter describes the representation and role of jazz in the elementary school curriculum. Jazz is not sufficiently represented in elementary schools, which is why this chapter offers various brief descriptions of how jazz can be incorporated into the teaching process and highlights the benefits of its inclusion. The chapter outlines two approaches a teacher could take to teach jazz. The first approach involves using jazz as repertoire, while the second involves using jazz as a vehicle for teaching broader musical concepts. Additionally, this chapter raises the question of whether children truly understand jazz and, more importantly, whether teachers understand jazz. The latter is particularly significant as it indirectly influences the quality of the teaching process. The primary goal of this chapter is to propose the inclusion of jazz at an early stage of elementary school education, enriching the musical experience of young children.

University of Maribor Press

1 Uvod

Glasbena vzgoja v osnovni šoli predstavlja temelj razumevanja glasbe, razvijanja posluha in ritma. Ravno zato, ker glasba igra tako ključno vlogo pri razvijanju ustvarjalnosti in sposobnosti izražanja pri otroku, je ključnega pomena, da so otroci že od zgodnjega izobraževalnega procesa izpostavljeni pestremu naboru različnih glasbenih zvrsti. Če pogledamo osnovnošolski program, dokaj hitro ugotovimo, da v njem prevladuje klasična glasba, zato se to poglavje ukvarja predvsem z vključitvijo džeza v pouk glasbene umetnosti in s prednostmi, ki so s tem povezane.

2 Kako otrokom približati džez

2.1 Džez v osnovni šoli

Glasbena zvrst džez je v učnem načrtu za glasbeno vzgojo relativno zapostavljena, saj se na razredni stopnji sploh ne obravnava, prvič pa je v učnem načrtu dejansko navedena za 9. razred. To pomeni, da se učenci zelo kratek čas in v izrazito strnjeni obliki ukvarjajo z glasbenimi zvrstmi, ki so tako rekoč dokaj drugačne od klasike in ljudske glasbe, ki v učnem načrtu prevladujeta. Zaradi prekratke obravnave se dostikrat zgodi, da učenci ne morejo spoznati in usvojiti nečesa novega, kot je recimo džez (Petek, 2017).

Imajo pa učitelji pri načinih in metodah za doseganje učnih ciljev iz učnega načrta precej svobode, kar pomeni, da bi se lahko džez kot sredstvo za doseganje učnih ciljev uporabljal že od prve triade dalje (Petek, 2017). Če navedemo primer, džez lahko služi kot sredstvo za poučevanje glasbenih elementov, kot so ritem, višina tonov, improvizacija itd. Džez prinaša tudi druge splošne koristi na področju sodelovanja in čustvenega izražanja (Fisk, 2014).

Inovativni učitelji lahko najdejo različne načine za vključitev džeza v svoj učni proces s prilagajanjem obstoječih metodologij z džezovskimi dejavnostmi, kot sta recimo uporaba swing ritmov ali igranje improvizacijskih iger (Fisk, 2014). Inovativni učitelji prav tako dobro vedo, v čem so dobri in ravno zaradi tega odkrijejo številne možnosti, s pomočjo katerih džez brez težav vključijo v obstoječi učni načrt (Ferguson, 2004).

Nenazadnje je naloga učiteljev, da učencem ne postavljajo omejujočih okvirjev, temveč jim predstavijo čim bolj raznolik nabor glasbe in jim s tem omogočijo, da spoznajo čim več različnih in kakovostnih možnosti (Petek, 2017).

2.2 Učenje džeza

Pogosto vprašanje o poučevanju džeza na osnovnih šolah je, ali je to sploh smiselno. Da bi odgovorili na to vprašanje, je treba razumeti, kako se džez sploh poučuje. Uči se lahko na dva različna načina oziroma z dvema različnima pristopoma (Fisk, 2014). Pomembno je poudariti tudi to, da se mora o džezu razmišljati kot o osrednjem delu učnega načrta in ne samo kot dodatku, saj so le tako lahko res vsi učenci izpostavljeni temu žanru (Ferguson, 2004).

Prvi način je poučevanje džeza v obliki posebnega repertoarja. Učencem se predstavijo različna glasbena dela, ki se jih potem naučijo. Učijo se peti in igrati džez, zato ta pristop predstavlja tradicionalni način glasbenega izobraževanja. Drugi način pa vključuje uporabo džeza kot orodja za širšo glasbeno izobrazbo, kjer ni poudarek zgolj na izvajanju. Tako se džez uporablja za poučevanje osnovnih glasbenih konceptov, kot so ritem, melodija in teorija. Na primer, džez skladba se lahko uporabi za poučevanje četrtnink ali drugih glasbenih idej, ne da se izrecno osredotočimo na džezovsko izvajanje (Fisk, 2014). Za učenje koncepta improvizacije pogosto uporabljamo pentatonično lestvico in Orffove instrumente. To lahko združimo z glasbenim delom »Camptown Races« od Kvarteta Dava Brubecka, kar nam lahko služi kot podlaga za improvizacijo (Ferguson, 2004).

Ta drugi način je primernejši za poučevanje v osnovnih šolah, saj omogoča, da se džez poveže z drugimi glasbenimi zvrstmi, kar ustvarja širši, bolj vključujoč učni načrt. S tem pa se lahko tudi različni džezovski koncepti (kot sta recimo improvizacija, kompozicija itd.) uporabijo v različnih drugih glasbenih zvrsteh in tako obogatijo skupno glasbeno izobrazbo (Fisk, 2014).

2.3 Ali otroci sploh razumejo džez?

Vprašanje, ali otroci sploh razumejo džez, je brez jasnega odgovora. Obenem odpira številna nova vprašanja, zaradi česar razprava o tem postane brezpredmetna in ustvari začaran krog spraševanja o bistvu džeza (Fisk, 2014). Brezpredmetno je tudi dojemati glasbeni okus skozi ušesa odraslega. Nikoli ne smemo podcenjevati

otrokovega doživljanja nečesa, še posebej glasbe. Otroci glasbo, ki jo poslušajo, pogosto nagonsko ponotranjijo, ne glede na zvrst. Pri džezu je primer tega hitro igranje saksofona. Otroci se bodo prav tako začeli hitro premikati, saj želijo »postati zvok« (Custodero, 2008).

Prva stvar, ki bi nas morala zanimati je, ali učitelji sploh razumejo džez, saj njihova usposobljenost in zanimanje neposredno vplivata na otrokovo »razumevanje« džeza. Neusposobljenost ali morda raje nepodkovanost učitelja se lahko izraža že pri samem izboru glasbenih del za pouk. Velikokrat se učitelji odločijo za tako imenovane otroške različice pesmi, ki pa dostikrat niso ustrezne zaradi pomanjkanja kakovosti. Kakovost glasbe pa je po filozofiji Kodalya najpomembnejša, saj je zgolj najboljša glasba dovolj dobra za otroke (Fisk, 2014).

3 Zaključek

Glasbena zvrst džez ima v procesu izobraževanja ogromen neizkoriščen potencial. Menimo, da bi pogostejša uporaba džeza obogatila pouk glasbe s prepletanjem različnih glasbenih zvrsti in slogov ter uvedla raznolikost pri usvajanju različnih glasbenih konceptov. Učitelji bi lahko bolj izkoristili svojo svobodo pri izbiranju metod za doseganje učnih ciljev in aktivno vključevali džez v pouk ter s tem poskrbeli za čim bogatejšo glasbeno izkušnjo svojih učencev.

Literatura

- Custodero, L. A. (2008). Living Jazz, Learning Jazz. *General Music Today*, 22(1), 24–29. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1048371308323397?icid=int.sj-abstract.similar-articles.9>
- Ferguson, L. (2004). Putting it together: Integrating jazz education in the elementary general music classroom. *Music Educators Journal*, 90(3), 28–33. <https://doi.org/10.2307/3399952>
- Fisk, J. (2014). *Jazz as a vehicle for elementary music education* [Magistrsko delo, The State University of New Jersey, Graduate School-Newark Rutgers]. RUcore: Rutgers University Community Repository. <https://rucore.libraries.rutgers.edu/rutgers-lib/43761/>
- Petek, L. (2017). *Jazz v Sloveniji* [Magistrsko delo, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta]. DKUM. <https://dk.um.si/IzpisGradiva.php?id=66428>

